

RECENZII

Miskolczy Ambrus, Egyház és forradalom.

**A köröskisjenői ortodox roman egyházi zsinat. Biserică și revoluție. Sinodul ortodox românesc de la Chișineu Criș 1849
Budapest, 1991, 182 p.**

Volumul bilingv editat sub egida Catedrei de filologie română de la Universitatea Eötvös Lorand din Budapesta de către șeful acesteia, istoricul Miskolczy Ambrus, este destinat a inaugura o serie de publicații ale Catedrei amintite. Encyclopaedia Transylvanica, ce își propune a readuce în actualitatea literaturii istorice europene, cu deosebire central-europene, o problematică neglijată intenționat, sau ocolită cu o prudență interesată de cele două istoriografii naționale, română și ungară. Chiar prima publicație vrea să pună degetul direct pe rană, punând în discuție o chestiune din problematica foarte amplă a revoluției de la 1848-1849, puțin cercetată, sau pur și simplu expedită de cercetătorii cărora unele detalii, altminteri deloc neglijabile, ale revoluției din 1848, nu le justificau în întregime imaginea triumfalistă pe care au dorit să o proiecteze în conștiința publică. Oricum, descoperirile documentare care vor veni, cu siguranță, în viitorul nu foarte îndepărtat, vor obliga istoriografiile, interesate să își reconsidere destule puncte de vedere, nu în ultimă instanță personalitatea lui Ioan Dragoș și a direcției pe care acesta a impus-o. Publicarea unor izvoare documentare, precum Protocolul sinodului diecezei române ortodoxe a Aradului din martie-aprilie 1849 editate acum de Miskolczy Ambrus pentru prima dată și documentele arhivei generalului Bem, descoperite acum câțiva ani în arhivele sovietice și necercetate nici până în prezent, fac parte din aceste categorii de documente istorice.

Publicarea Protocolului amintit mai înainte este, fără îndoială, benefică, punând la dispoziția cercetătorilor interesați textul acestuia, în ambele limbi în care a fost redactat. Documentul este precedat de un studiu atent și serios, datorat lui Miskolczy Ambrus, nu lipsit de accente polemice care s-ar putea să fie fertile într-o viitoare discuție istoriografică despre revoluția de la 1848. Bun cunoscător al chestiunii, având posibilitatea de a fi la curent cu produsele istoriografice române și ungare deopotrivă și, beneficiind de o viziune europeană asupra problematicii în discuție, autorul are toate atuurile necesare unei analize ireproșabile. Iar publicarea bilingvă nu numai al textului Protocolului sinodului de la Chișineu Criș și a studiului introductiv ci și al Prefetei datorate lui Szabad György, exprimă nemijlocit dorința de a fi accesibil celor cu adevărat interesați în descifrarea evenimentelor din anii 1848-1849, dar care se

lovesc de dificultățile impuse de necunoașterea uneia dintre cele două limbi. La editarea versiunii românești a textului Protocolului a colaborat preotul Ioan Octavian Rudeanu, care a vegheat ca foarte puținele modernizări ale textului, scris în actul original cu litere chirilice, să nu fie de fel afectat de transliterație.

Nu rămâne decât să sperăm că publicația, foarte utilă și elegant tipărită, va ajunge în atenția lumii savante interesate fără îndoială, atât de aceasta, cât și de următoarele volume preconizate de inițiator, al căror listă este publicată la finalul volumului și conține aproape 30 de titluri. Numele autorilor vizați - H. H. Stahl, Radu Rossetti, Nicolae Iorga, Gheorghe I. Brătianu, B. P. Hașdeu, I. Bogdan, O. Densușianu, St. Zeletin, N. Manoiilescu, Galdi László, Makkai László, Trocsányi Zsolt, Veress Sándor, Moses Gaster, Lazăr Șăineanu, etc. - lasă să se întrevadă dorința lui Miskolczy Ambrus de a se adresa deopotrivă specialiștilor din cele două țări, de a face cunoscută, în egală măsură, puncte de vedere din amândouă istoriografiile care, în ultimă instanță, se cunosc atât de puțin.

GHEORGHE GORUN

Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol“, Tom XXVII, 1990

După tulburările, produse în sfera științei, datorate evenimentelor cu care s-a încheiat anul 1989, ce au împiedicat un timp desfășurarea normală a cercetării, inclusiv a celei istorice, și, de asemenea, valorificarea acesteia, a apărut la Iași, cu o oarecare întârziere, tomul XXVII (1990) al Anuarului Institutului de Istorie „A. D. Xenopol“.

Anuarul cuprinde lucrări de istorie care oglindesc preocuparea Institutului, pe baza liniilor de program adoptate după schimbările din decembrie 1989, de a reda istoriografiei românești demnitatea științifică și morală. Totodată, anuarul oglindește dorința Institutului de a pune în lucru programe de studiu cât mai coerente, în ideea de a soluționa probleme de ordin științific cu privire la trecutul românesc, în primul rând acele probleme care nu pot fi rezolvate numai prin efort individual.

El își propune să răspundă unei duble meniri, și anume, aceea de spațiu expozitiv pentru rezultatele dobândite în cercetarea istorică și de câmp experimental, în care noile idei să-și încerce valoarea, și aceea de a impune un proces de înnoire și de substanțială întinerire a istoriografiei românești.

Având în vedere aceste deziderate, Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol“ se bucură de un frumos prestigiu în lumea specialiștilor pentru că a reușit, până acum, să mențină interesul pentru istoriografie al unui public cât mai larg și să-și păstreze demnitatea profesională. Și în acest număr anuarul propune un sumar interesant pentru toate categoriile de studioși care s-au devotat istoriografiei, prin studii variate, care